

Sygn. akt I ACa 58/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Krzysztof Depczyński (spr .)

Sędziowie : S A (...)

del . S O Krzysztof Wójcik

Protokolant: sekretarz sądowy Agata Józwiak

po rozpoznaniu w dniu 12 lipca 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **R. R. (1)**

przeciwko **Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o ustalenie

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 12 listopada 2015 r. sygn. akt I C 1066/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Towarzystwa (...) ki A. ej z siedzibą w W. na rzecz R. y R. jej kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) zł brutto tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 58/16

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 6 lutego 2013 r. powódka R. R. (1) wniosła o ustalenie, że pozwana Towarzystwo (...) S.A. w W. jest zobowiązana do udzielenia powódce ochrony z tytułu odpowiedzialności cywilnej zawartej na podstawie polisy seria (...) za szkody poniesione w okresie od grudnia 2005 r. do 10 lipca 2006 r. przez pacjentów Stacji Dializ w O. wskutek zarażenia wirusem HCV. W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 16 października 2013 r., w sprawie I C 192/13, Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił powództwo oraz rozstrzygnął o kosztach procesu. Na skutek apelacji powódki, wyrokiem z dnia 23 maja 2014 r. w sprawie I ACa 1531/13, Sąd Apelacyjny w Łodzi uchylił powyższy wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kaliszu.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, zaskarżonym wyrokiem, wydanym dnia 12 listopada 2015 r. w sprawie I C 1066/14, Sąd Okręgowy w Kaliszu:

- w punkcie 1 ustalił, że pozwana jest zobowiązana do udzielania powódce ochrony z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na podstawie polisy serii (...) za szkody poniesione w okresie od grudnia 2005 r. do 10 lipca 2006 r. przez pacjentów Stacji Dializ w O. wskutek zarażenia wirusem HCV,

- w punkcie 2 zasądził od pozwanej na rzecz radcy prawnego Ś. F. kwotę 12.177 złotych tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu,

- w punkcie 3 nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kaliszu kwotę 24.594,56 złote tytułem kosztów sądowych.

Powyższe rozstrzygnięcia zapadły w oparciu o następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

Powódka R. R. (1) w okresie od 1 listopada 2005 r. do 10 lipca 2006 r. świadczyła usługi pielęgniarskie na rzecz Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (...) Centrum (...) w P. Stacji w O. na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) Sp. z o.o. w W.. Powódka była także przełożoną średniego personelu medycznego. § 5 umowy określał zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powódki, a w § 12 powódka zobowiązała się do poddania się kontroli prowadzonej przez Narodowy Fundusz Zdrowia w zakresie czynności medycznych wymienionych w § 5 wynikających z zawarcia przedmiotowej umowy. Ordynatorem powyższej placówki medycznej był S. T..

Prawomocnym wyrokiem z dnia 16 lipca 2010 r., sygn. akt III K 39/08 Sąd Okręgowy w Kaliszu uznał S. T. i R. R. (1) za winnych popełnienia przestępstwa z art. 165 § 1 pkt 1 k.k. Powódkę skazano za to, że w okresie między grudniem 2005 r. do 10 lipca 2006 r. w O. świadcząc usługi pielęgniarskie na rzecz Zakładu Opieki Zdrowotnej (...) Centrum (...) w P. (...) w O. oraz pełniąc obowiązki przełożonej średniego personelu medycznego w tej stacji, działając z zamiarem ewentualnym przez niedopełnienie ciężących na niej z mocy § 5 i 12 umowy obowiązków tworzenia i nadzoru nad procedurami zapobiegającymi szerzeniu się infekcji krwiopochodnych oraz zasad wynikających z aktualnej wiedzy medycznej i ze szczególnej staranności spowodowała niebezpieczeństwo dla zdrowia 131 osób, którzy byli stale lub okazjonalnie dializowani w stacji w O. powodując zagrożenie epidemiologiczne szerzenia się chorób zakaźnych przenoszonych drogą krwi w ten sposób, że wykonywała zabiegi medyczne związane z procesem dializy bez użycia rękawiczek i stosownej dezynfekcji rąk, wielokrotnie używała sprzętu jednorazowego użytku (takich jak strzykawki czy kapilary do jonometru) i wykorzystując stosunek podległości służbowej wydawała podległym pracownikom polecenia stosowania opisanych procedur oraz nie prowadziła szkolenia stanowiskowego, czym doprowadziła do sytuacji zagrożenia epidemiologicznego w postaci możliwości zarażenia i szerzenia się wirusa zapalenia wątroby typu C (HCV) tych 131 osób stale lub czasowo dializowanych w stacji. W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotowe niebezpieczeństwo było realne, za czym przemawia fakt, że w okresie popełnienia przedmiotowego przestępstwa 53 pacjentów zaraziło się wirusem zapalenia wątroby typu C (HCV).

W okresie od 14 grudnia 2005 r. do 13 grudnia 2006 r. odpowiedzialność cywilna powódki z tytułu wykonywania zawodu pielęgniarki objęta była ochroną pozwanej na podstawie polisy serii (...). Do umowy ubezpieczenia zastosowanie miały OWU OC z Tytułu Wykonywania Zawodu, których integralną część stanowiły S. Warunki Ubezpieczenia OC z Tytułu Zawodowego Udzielania Świadczeń Zdrowotnych (...).

Pozwana ustaliła S. Warunki Dobrowolnego (...) (...). Zgodnie z postanowieniami § 3 ust. 1 pkt a i b (...) umowa ubezpieczenia zawarta mogła zostać w dwóch wariantach czasowych ram ochrony ubezpieczeniowej. Powódka wybrała wariant ochrony ubezpieczeniowej roszczeń zgłoszonych, na podstawie której pozwana udzielała ochrony ubezpieczeniowej z tytułu roszczeń zgłoszonych pozwanej na piśmie po raz pierwszy w okresie ubezpieczenia, pod warunkiem, że zdarzenie powodujące szkodę zaszło po dacie początkowej, rozumianej jako data rozpoczęcia odpowiedzialności pozwanego w pierwszej umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej przez ubezpieczającego z pozwanym, przy zachowaniu takich samych warunków i ciągłości ubezpieczenia. W sytuacji zmiany warunków ubezpieczenia lub przerwania ciągłości ubezpieczenia za datę początkową uważało się datę rozpoczęcia odpowiedzialności pozwanej w nowej umowie. W przypadku zawarcia przez ubezpieczającego na wcześniejszy okres ubezpieczenia umowy (...) lub umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej opartych na zasadzie roszczeń i umowy

te kontynuowane były w sposób nieprzerwany, ochrona ubezpieczeniowa pozwanej rozciągała się także na roszczenia za szkody, których przyczyna zaszła przed rozpoczęciem bieżącego okresu ubezpieczenia, lecz po rozpoczęciu okresu ubezpieczenia w pierwszej z tych umów obowiązywania poprzednich umów ubezpieczenia, zawartych z pozwanym (po dacie początkowej). Według drugiego z wariantów – ochrony ubezpieczeniowej zdarzeń zaszłych – pozwana udzielała ochrony ubezpieczeniowej z tytułu zdarzeń powodujących szkodę, zaszłych w okresie ubezpieczenia, zgłoszonych po raz pierwszy na piśmie do pozwanego w ustawowym okresie zgłaszania roszczeń odszkodowawczych z odpowiedzialności cywilnej pozwanej.

Stosownie do treści § 5 pkt 1 S. Warunków Dobrowolnego (...) ((...)) ochrona ubezpieczeniowa nie obejmowała odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane umyślnym zachowaniem ubezpieczającego, przy czym za równoznaczne z winą umyślną uważa się świadomość szkodliwego oddziaływania wykonanego lub zaniechanego świadczenia zdrowotnego. Strony określiły zakres ochrony ubezpieczeniowej wskazując OWU cz. (...) z rozszerzeniem na przeniesienie chorób zakaźnych w tym zakażeniem wirusem HIV oraz wirusami hematotropowymi powodującymi WZW. Pozwana doręczyła powódce OWU, nie doręczając (...), ani (...). Powyższa ochrona została przedłużona na okres od dnia 14 grudnia 2006 r. do dnia 13 grudnia 2007 r., w wariantcie „roszczenia zgłoszone”.

Następnie przedmiotowa ochrona została przedłużona na okres od dnia 14 grudnia 2007 r. do dnia 13 grudnia 2008 r., z rozszerzeniem na „zdarzenia zaszłe”. Strony ustaliły, że do umowy ubezpieczenia miały zastosowanie załączone OWU OC z Tytułu Zawodowego Udzielania Świadczeń Zdrowotnych przez (...), które doręczono powódce.

Od dnia 14 stycznia 2008 r. do dnia 3 sierpnia 2012 r. powódka zatrudniona była jako pielęgniarka w (...) Spółka z o.o. w O. W.. Po dniu 13 grudnia 2008 r. powódka nie zawarła kolejnej dobrowolnej umowy ubezpieczenia, gdyż zaprzestała świadczyć usługi pielęgniarskich w ramach prowadzenia działalności gospodarczej, świadcząc je na podstawie stosunku pracy.

W dniu 22 lipca 2011 r. (...) S.A. wezwało pozwaną do zapłaty kwoty 200.000 złotych tytułem roszczenia regresowego. W dniu 29 lipca 2011 r. powódka zawarła z pozwanym kolejną dobrowolną umowę ubezpieczenia na okres ubezpieczenia 30 lipca 2011 r. - 29 lipca 2012 r. Strony ustaliły, że przedmiotem i zakresem ubezpieczenia zostały objęte zdarzenia zaszłe. Kolejną umowę strony zawarły na okres 30 lipca 2012 r. - 29 lipca 2013 r.

Pismem z dnia 24 października 2011 r. (...) S.A. w W. wezwało S. T. i powódkę do solidarnej zapłaty kwoty 200.000 złotych tytułem zwrotu wypłaconego odszkodowania, które nastąpiło z tytułu odpowiedzialności cywilnej na podstawie umowy ubezpieczenia z (...) Sp. z o.o. w W.. Ponowne wezwanie nastąpiło pismami z dnia 2 kwietnia 2012 r., 5 lipca 2012 r. i 28 listopada 2012 r. Pismem z dnia 29 listopada 2011 r. pozwana odmówiła (...) S.A. w W. zapłaty kwoty 200.000 złotych tytułem roszczenia regresowego z uwagi na zgłoszenie roszczenia poza okresem ubezpieczenia. Pismami z dnia 22 czerwca 2012 r. i 24 sierpnia 2012 r. pozwana odmówiła powódce przyjęcia odpowiedzialności gwarancyjnej i wypłaty odszkodowania za powstałą szkodę.

W maju i czerwcu 2006 r. powódka sporządziła kilka notatek służbowych, w których wskazywała na nieprawidłowości w funkcjonowaniu Stacji Dializ w O., w tym na uchybienia m.in. pielęgniarza M. Ł.. W lipcu 2006 r. przedstawiciel (...) Centrum (...) stwierdził zachowanie wysokiego standardu oraz organizacji pracy w Stacji Dializ w O.. Powódka pełniąc obowiązki pielęgniarki oddziałowej w Stacji Dializ w O. dysponowała niewykwalifikowanym personelem, który przeszkolono tylko z obsługi programu komputerowego, bez szkolenia z obsługi dializowanych chorych. Brak było procedur dla poszczególnych stanowisk, a polecenia dotyczące „oddawania” krwi pacjentowi były wydawane ustnie. Mimo uwag powódki zgłaszanych ordynatorowi oddziału nie dokonywano zmian organizacyjnych, a większość czynności powódka musiała wykonywać osobiście.

Powódka dopuściła się wielu zaniedbań organizacyjnych i manualnych w postaci:

- braku używania rękawiczek jednorazowego użytku zwłaszcza w sytuacji niedokładnego umycia i zdezynfekowania rąk pomiędzy kolejnymi pacjentami,

- używania tych samych strzykawek do pobierania krwi do badań jonometrem, a następnie po wykonaniu badania bez zmiany kapilar w jonometrze do „oddawania” krwi pacjentom, nie radzenia sobie z niedociągnięciami towarzyszącymi otwarciu nowej stacji dializ.

Przypisywanie powódce rażącego niedbalstwa, z tytułu którego doszło do wielu zakażeń HCV wśród dializowanych w Stacji pacjentów, w tym umyślnego zakażenia HCV dializowanych jest nieuzasadnione. Do tak wielu (53) zakażeń w powyższej Stacji Dializ doszło z tytułu licznych uchybień organizacyjnych, szczupłości kadr zatrudnionych w Stacji, braku właściwej reakcji po stwierdzeniu pierwszych zakażeń, tj. czynników, na które powódka niekoniecznie miała wpływ.

Powódka ma 48 lat, dysponuje orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do dnia 30 kwietnia 2018 r. Powódka przebywała na zasiłku rehabilitacyjnym w kwocie ok. 1.400 złotych netto miesięcznie. Jest rozwiedziona, mieszka z mężem i z pracującym synem. Ma dwoje pełnoletnich dzieci – w wieku 26 i 24 lat. Wydatki na mieszkanie wynoszą ok. 1.000 złotych miesięcznie. Powódka ma schorzenie kręgosłupa, choruje na cukrzycę oraz WZW B i C. Powódka ponosi wydatki na lekarstwa ok. 200 złotych miesięcznie, a także na dojazdy do poradni leczniczej do P..

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił m.in. na podstawie dowodów w postaci zeznań powódki oraz dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy oraz w aktach szkody. Ponadto oparł się na opinii biegłego w dziedzinie chorób zakaźnych W. W., którą uznał za rzetelną, fachową, wiarygodną i sporządzoną zgodnie ze standardami zawodowymi oraz zgodne z obowiązującymi w tej materii regulacjami. Podkreślono, że biegły przygotowując opinię oparł się na całokształcie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy i sprawy karnej oraz aktach szkody. Za niezasadne Sąd Okręgowy poczytał zarzuty pozwanej, że biegły nie udzielił odpowiedzi na dodatkowe pytania zadane we wniosku o opinię uzupełniającą. Biegły bowiem kategorycznie wskazał, że zachowaniu powódki nie można przypisać umyślności, ani rażącego niedbalstwa. W opinii odniósł się także do braku używania przez powódkę jednorazowych rękawiczek oraz wielokrotnego używania jednorazowego sprzętu w postaci strzykawek. W związku z tym oddalono wniosek pozwanego o uzupełniającą opinię biegłego.

Uwzględniając powództwo w oparciu o regulację art. 189 k.p.c., Sąd I instancji przyjął, że powódka posiada interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie istnienia po stronie pozwanej obowiązku udzielenia powódce ochrony z tytułu odpowiedzialności cywilnej na podstawie zawartej między stronami umowy ubezpieczenia. Prawomocne rozstrzygnięcie w tej sprawie będzie bowiem przesądzało w przedmiocie ponoszenia przez pozwaną odpowiedzialności cywilnej za wyrządzone przez powódkę szkody (do wysokości sumy ubezpieczenia).

Za bezsporne poczytano, że do zarażenia pacjentów Stacji Dializ w O. doszło w okresie od grudnia 2005 r. do 10 lipca 2006 r., a więc w okresie ubezpieczenia, ustalonym w umowie zawartej przez powódkę z pozwaną. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie zachodzą również okoliczności wyłączające odpowiedzialność pozwanej.

W pierwszej kolejności Sąd ten odniósł się do zarzutu, jakoby szkoda została zgłoszona po dopuszczalnym terminie ustalonym w treści umowy ubezpieczenia, określonym w S. Warunkach Dobrowolnego (...) ((...)), stanowiących integralną część tej umowy. Powołał się na twierdzenia powódki, że doręczono jej tylko Ogólne Warunki Ubezpieczenia (OWU), nie doręczono jej natomiast przedmiotowych (...), a więc wskazane regulacje nie mają zastosowania do łączącej strony umowy ubezpieczenia. Zdaniem Sądu I instancji pozwana nie wykazała doręczenia powódce tekstu (...). Co prawda powódce doręczono OWU, których § 1 ust. 4 stanowi, że integralną częścią przedmiotowej umowy ubezpieczenia są szczególne warunki ubezpieczenia o.e. ((...)), do których odwołują się także § 2 ust. 1, § 5 ust. 2 i § 31 OWU, to jednak regulacja OWU nie odwołuje się do regulacji dobrowolnego ubezpieczenia poprzez (...), na które powołuje się pozwana. W związku z tym regulacje (...) nie mają zastosowania do umowy stron, gdyż po pierwsze, nie zostały powódce doręczone i nie wynikają z doręczonych powódce OWU, ani z umowy ubezpieczenia. Sąd Okręgowy dodał, że pozwana nie przedstawiła treści (...), które w przypadku ich doręczenia powódce stanowiłyby część umowy. W konsekwencji Sąd I instancji stwierdził, że zarzut pozwanej jest niezasadny, gdyż do umowy stron nie mają zastosowania uregulowania § 3 (...) określające warianty czasowe ram ochrony ubezpieczeniowej. Ponadto strony w umowie wskazały na zakres ubezpieczenia określony w OWU cześć F z rozszerzeniem na przeniesienie

chorób zakaźnych w tym zakażeniem wirusem HIV oraz wirusami hepatotropowymi powodującymi WZW. Natomiast pozwana nie przedstawiła dokumentu wskazanego w umowie i regulującego prawa i obowiązki stron umowy.

Odnosząc się do zarzutu, że odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez powódkę jest wyłączona z powodu wyrządzenia ich umyślnym zachowaniem na podstawie art. 827 § 1 k.c. oraz § 3 OWU, Sąd Okręgowy nadmienił, że pozwana wykazała tylko treść przepisu, nie wykazując spełnienia przesłanki umyślności zachowania powódki. Podkreślono brak związania w tej kwestii, na podstawie art. 11 k.p.c., prawomocnym wyrokiem z dnia 16 lipca 2010 r. Sąd I instancji podkreślił, że powódkę uznano za winną popełnienia przestępstwa z art. 165 § 1 pkt 1 k.k. i skazano co prawda za przestępstwo umyśle, ale polegające na narażeniu pacjentów stacji dializ na niebezpieczeństwo zagrożenia epidemiologicznego szerzenia się chorób zakaźnych przenoszonych drogą krwi, a nie za zakażenie pacjentów wirusem WZW typu C (HCV). W związku z tym z wyroku sądu karnego nie wynika automatycznie umyślność wyrządzenia szkody pacjentom.

Zdaniem Sądu I instancji, powódka opinią biegłego z dziedziny chorób zakaźnych wykazała, że jej zachowanie nie wypełnia znamienia umyślności, ani nawet rażącego niedbalstwa. W tej sytuacji odpowiedzialność pozwanej za szkody wyrządzone tym zachowaniem powódki nie jest wyłączona na podstawie art. 827 § 1 k.c. oraz § 3 OWU.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając pozwaną kosztami procesu w całości i zasądził od pozwanej na rzecz radcy prawnego Ś. F. zwrot wynagrodzenia z tytułu pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w kwocie 12.177 złotych z Vat. Na powyższą kwotę składa się wynagrodzenie w kwocie 9.900 złotych za I instancję (dwa razy) i za II instancję oraz kwota 2.277 złotych VAT, obliczone na podstawie § 6 ust. 1 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

Ponadto Sąd Okręgowy nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kaliszu kwotę 24.594,56 złote tytułem kosztów sądowych - opłaty od pozwu w kwocie 10.000 złotych, opłaty od apelacji w kwocie 10.000 złotych oraz wydatków na opinię biegłego w wysokości 4.594,56 złotych.

Od tego wyroku apelację wywiodła strona pozwana, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając mu:

I. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez:

- nieprzyjęcie, iż powódka dopuściła się wskazanych na stronie 5 uzasadnienia uchybień organizacyjnych i manualnych umyślnie bądź na skutek rażącego niedbalstwa, w sytuacji gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności z opinii biegłego z zakresu chorób zakaźnych nie wynika iż powódka nie miała świadomości szkodliwości swojego zachowania, a jedynie, iż na zakażenie pacjentów poza zachowaniem powódki wpływ miały również inne, niezależne od niej czynniki;

- nieprzyjęcie, że pozwana doręczyła powódce S. Warunki Dobrowolnego (...) zatwierdzone uchwałą nr 36/2003 zarządu pozwanej z dnia 13 sierpnia 2003 r.;

II. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

1. przepisu art. 11 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy powódka została skazana prawomocnym wyrokiem za sprowadzenie niebezpieczeństwa dla zdrowia pacjentów poprzez spowodowanie zagrożenia epidemiologicznego szerzenia się chorób zakaźnych przenoszonych drogą krwi, tj. za przestępstwo określone w art. 165 § 1 pkt. 1 kodeksu karnego;

2. przepisu art. 217 § 3 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, poprzez oddalenie wniosku pozwanej o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego z zakresu chorób zakaźnych, w sytuacji gdy ustalenie, czy

powódka swoim zachowaniem doprowadziła do zagrożenia epidemiologicznego było istotne dla rozstrzygnięcia sprawy;

3. przepisu art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, a polegającego na ustaleniu, że powódka nie dopuściła się wskazanych na stronie 5 uzasadnienia uchybień organizacyjnych i manualnych umyślnie bądź na skutek rażącego niedbalstwa, w sytuacji gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności z opinii biegłego z zakresu chorób zakaźnych nie wynika iż powódka nie miała świadomości szkodliwości swojego zachowania, a jedynie, iż na zakażenie pacjentów poza zachowaniem powódki wpływ miały również inne, niezależne od niej czynniki;

III. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

1. przepisu art. 189 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, poprzez przyjęcie, iż powódka posiada interes prawny w ustaleniu, iż pozwana jest zobowiązana do udzielenia powódce ochrony z tytułu umowy ubezpieczenia OC za szkody poniesione w okresie od grudnia 2005 r. do 10 lipca 2006 r. przez pacjentów Stacji Dializ w O. wskutek zarażenia wirusem HCV, w sytuacji gdy z uzasadnienia wyroku wynika, iż brak jest przesłanek do przyjęcia, że pomiędzy zachowaniem powódki a zakażeniem pacjentów zachodzi adekwatny związek przyczynowy, a w konsekwencji brak jest podstaw do przypisania powódce odpowiedzialności za zakażenie pacjentów;

2. przepisu art. 65 § 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, poprzez:

- przyjęcie, że intencją stron było objęcie ochroną ubezpieczeniową pozwanego odpowiedzialności za szkody wyrządzone w sytuacji, gdy ubezpieczony wyrządził szkodę działając ze świadomością szkodliwego zachowania, podczas gdy zgodnie z § 3 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia zatwierdzonych uchwałą nr 36/2003 zarządu pozwanej z dnia 13 sierpnia 2003 r. „ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód wyrządzonych umyślnie przez ubezpieczonego oraz osoby za które ponosi odpowiedzialność, przy czym świadomość szkodliwego zachowania uważa się za równoznaczną z winą umyślną”;

- przyjęcie, że odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez powódkę objęta jest ochroną ubezpieczeniową pozwanej, w sytuacji gdy powódka w okresie od grudnia 2005 r. do 10 lipca 2006 r. posiadała zawartą z pozwanym umowę ubezpieczenia w wariancie ochrony ubezpieczeniowej roszczeń zgłoszonych w rozumieniu § 3 S. Warunków Dobrowolnego (...) zatwierdzonych uchwałą nr 36/2003 zarządu pozwanej z dnia 13 sierpnia 2003 r.;

3. przepisu art. 827 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię, poprzez przyjęcie, że powódka nie dopuściła się stwierdzonych uchybień umyślnie ani na skutek rażącego niedbalstwa.

W konkluzji skarżąca wniosła o:

1. zmianę wyroku, poprzez oddalenie powództwa, a także o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie o:

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w przypadku uznania, iż Sąd I Instancji nie rozpoznał istoty sprawy lub rozstrzygnięcie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, a zaskarżony wyrok jest w pełni prawidłowy.

Zarzuty obrazy prawa procesowego są chybione, tak w odniesieniu do uchybień na etapie gromadzenia, jak i oceny materiału dowodowego. W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy poddał ocenie zgromadzony materiał dowodowy,

wynik której dał mu podstawy do poczynienia prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd odwoławczy przyjmuje za własne. Ocena ta jest wszechstronna, bezstronna i zgodna z zasadą swobodnej oceny dowodów. Aprobatę Sądu Apelacyjnego zyskały także wyrażone przez Sąd I instancji oceny prawne.

Zarzuty zawarte w apelacji pozwanego stanowią w istocie powielenie argumentacji prezentowanej w toku całego procesu. Na obecnym etapie postępowania podkreślić jednak należy, że wobec opisanej w części historycznej konfiguracji orzeczeń zapadłych w niniejszej sprawie, niektóre spośród zarzutów apelacji uznać należy za spóźnione i bezprzedmiotowe. Zgodnie z nakazem art. 386 § 6 k.p.c. zarówno Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny orzekające przy ponownym rozpoznaniu sprawy pozostawały związane oceną prawną i wskazania co do dalszego postępowania wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku w sprawie I ACa 1531/13.

Dotyczy to w szczególności rekonstrukcji treści stosunku prawnego łączącego strony. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy przez Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny nie zostały ujawnione w tym zakresie żadne nowe, nieznanе dotąd okoliczności. Zaakceptować zatem należy uwagi wyrażone w uzasadnieniu wyroku w sprawie I ACa 1531/13, że dokumenty złożone przez stronę pozwaną (polisa, wniosek ubezpieczeniowy) nie pozwalają przyjmować, że powódka i pozwany związani byli postanowieniami wynikającymi ze S. Warunków Dobrowolnego (...) (...). Pozwana nie dostarczyła przy ponownym rozpoznaniu sprawy dowodu dostarczenia lub zapoznania się przez powódkę z omawianymi (...) przed zawarciem umowy. Wobec tego nieskutecznym był zarzut niweczący, oparty o § 5 ust. 1 tego dokumentu, to jest rzekomo spóźnionego zgłoszenia żądania udzielenia ochrony ubezpieczeniowej. Przeprowadzona w tym zakresie ocena dowodów jest w pełni prawidłowa i nie pozwala na poczynienie postulowanych przez skarżącego ustaleń. Podkreślić przy tym należy, że we wskazanym zakresie pozwany nie przedstawił w istocie jakiegokolwiek argumentacji.

W dalszej kolejności Sąd I instancji i Sąd Apelacyjny przy ponownym rozpoznaniu sprawy uwzględnić musiały uwagi dotyczące związania prawomocnym orzeczeniem sądu karnego, skazującym powódkę. Związanie to obejmowało jedynie znamiona wskazane w opisie czynu, ostatecznie przypisanego powódce, nie zaś czynu zarzucanego w sprawie karnej. Nie można zatem podważać, że zachowanie powódki spowodowało niebezpieczeństwo dla zdrowia pacjentów poprzez spowodowanie zagrożenia epidemiologicznego szerzenia się chorób zakaźnych przenoszonych drogą krwi. Podkreślić jednak wypada raz jeszcze za Sądem Apelacyjnym orzekającym przy poprzednim rozpoznaniu sprawy, że spowodowania niebezpieczeństwa epidemiologicznego nie można utożsamiać na gruncie prawa karnego ze spowodowaniem konkretnych następstw takiego stanu. Związanie wyrokiem sądu karnego nie obejmowało więc umyślnego spowodowania zakażenia konkretnych osób, skoro sąd karny zdecydował się wyeliminować z opisu czynu znamię spowodowania takiego następstwa.

Sam fakt modyfikacji opisu czynu w wyroku karnym nie wykluczał wprawdzie poczynienia w niniejszej sprawie odmiennych ustaleń, co do następstw zachowania powódki i co do stanu jej świadomości. W celu weryfikacji tej kwestii Sąd Okręgowy nie zaniechał wnikliwości. Przeciwnie, badając powiązania kauzalne zdecydował się na jedyny miarodajny dowód, jakim pozostawała opinia biegłego z zakresu chorób zakaźnych. Podnosząc zarzut naruszenia w tym zakresie przepisu art. 217 § 3 k.p.c., skutek oddalenia wniosku pozwanego o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego, skarżący popadł zresztą w sprzeczność. Z jednej strony podnosił, że wnioski opinii uzupełniającej konieczne były dla weryfikacji faktu spowodowania zagrożenia epidemiologicznego przez powódkę. Z drugiej strony apelujący słusznie podkreślał, że co do tego faktu Sądy związane były ustaleniami prawomocnego wyroku karnego. Dopuszczanie zatem dowodu z opinii uzupełniającej na omawianą okoliczność było, w świetle art. 11 k.p.c., nie tylko zbędne, lecz i niedopuszczalne.

Przeciwko samym wnioskom opinii apelujący nie przedstawił w istocie żadnej argumentacji. Skarżący wyinterpretował jedynie, jakoby treść opinii wskazywała na świadomość powódki co do szkodliwości jej zachowania – zaniedbań organizacyjnych i manualnych. Po raz kolejny podkreślić jednak należy, że ich zawinione zaistnienie zostało prawomocnie ustalone wyrokiem karnym i odwoływanie się w tym zakresie do opinii biegłego było nawet zbędne. Odrębną kwestią pozostawało natomiast, czy do zakażeń wirusem HC doszło wskutek tych zaniedbań oraz, czy powódka swoją świadomością lub rażącym niedbalstwem obejmowała spowodowanie zakażeń wirusem HC, wskutek

tych zaniedbań. Na tak postawione pytania opinia udziela jednak negatywnej odpowiedzi. Biegły wyraźnie wskazał zespół czynników, które bezpośrednio i pośrednio doprowadziły do zakażeń, a na których wystąpienie powódka nie miała wpływu. Skarżący nie przedstawił w tym zakresie żadnego dowodu przeciwnego, który by zmuszał Sąd Okręgowy do poczynienia pogłębionych rozważań.

Nie jest wreszcie obarczone błędem przyjęcie, że powódce przysługuje, w oparciu o normę art. 189 k.p.c. materialnoprawne żądanie ustalenia odpowiedzialności strony pozwanej. Przy ocenie kwestii interesu prawnego, o którym mowa w tym przepisie, nie było potrzebne dociekanie, czy R. R. (1) ponosić będzie odpowiedzialność cywilną wobec pacjentów Stacji Dializ (lub innego zakładu ubezpieczeń za wypłaty odszkodowań na rzecz tych pacjentów). Należy zaznaczyć, że poczynione ustalenia nie wykluczają przypisania powódce nieumyślnego spowodowania skutku w postaci zakażeń. Na takim stanowisku stanął m. in. P.Z.U. S.A. w W., kierując żądania wobec powódki. W sprawie niniejszej natomiast przedmiotem sporu była jedynie kwestia ewentualnego umyślnego spowodowania zakażeń. Negatywna weryfikacja twierdzeń pozwanego w tej części nie wyklucza jednak zasadności ewentualnych roszczeń poszkodowanych w stosunku do powódki. Wobec niekwestionowanego skierowania żądań wobec R. R. (1), powódka posiadała interes w ustaleniu istnienia ochrony ubezpieczeniowej pozwanego z tytułu odpowiedzialności cywilnej, wobec oczywistej różnicy stanowisk w tym zakresie i wcześniejszej wyraźnej odmowy pozwanego.

Mając powyższe na uwadze, wobec nietrafności sformułowanych przez pozwanego zarzutów, stanowiących w istocie jedynie wyraz dezaprobaty wobec niekorzystnego – z punktu widzenia jego interesów – rozstrzygnięcia, na podstawie art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako bezzasadną.

Powódka wygrała sprawę na etapie postępowania apelacyjnego w całości i dlatego, zgodnie z normą art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 122 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., zasądzono na jej rzecz od pozwanego koszty zastępstwa procesowego w wysokości określonej przez § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 490) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804).